

ЛИНГВОДИДАКТОЛОГИЯ И ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ

Димитър Веселинов

*Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Главен редактор на списание „Чуждоезиково обучение“*

Лингводидактологията (Vesselinov 2019), разглеждана като съвременна наука, обхващаща в единна цялост парадигмалните области както на родноезиковото, така и на чуждоезиковото обучение, е изправена пред поредното предизвикателство на XXI век. Ако допреди няколко години се говореше само за зараждащия се апликационен потенциал на явление-то „изкуствен интелект“ (Marquis, Papini & Prade 2020; Kaplan 2022)¹, който се проектираше в общественото пространство само като някаква желателна имагинерност, то в настоящия момент той е вече реално действащ фактор във всички сфери на живота и се отличава с изключителна динамика в своето развитие. Традиционните представи за образованието са подложени на трансформационен натиск за адаптиране към интензивността на новите темпове и еволюционни процеси. Обучението и ученето на езици в съчетание с потенциалните приложни лингводидактологични възможности на изкуствения интелект е модерното *condicio sine qua non* пред постигането на високи степени на образованост за всеки европейски гражданин. Неслучайно се чертаят проектни телеологични рамки за изграждане на образовани, знаещи и можещи младежи „с перспектива за лично и обществено благополучие“ според водещи национални и транс-национални програмни документи. Трябва да се отдели необходимото внимание за комплексното изграждане на базови и функционални умения за социално и емоционално адаптиране към променящата се среда през оставащата част от третото десетилетие на XXI век, основаващи се върху

потенциала на родноезиковото и чуждоезиковото обучение, от една страна, хуманитарното, математическото, природонаучното, технологичното и дигиталното познание. От друга страна, активизирането на критическото мислене върху широка основа на многопосочна и релевантна плурилингвална информираност, мотивиране на личностната и социалната инициативност в мултикултурен контекст, стимулиране на лидерството в национална и европейска перспектива с отчитане на различността и взаимопомощта за постигане на индивидуални и колективни цели са сред факторите за новите образователни императиви на времето, в което живеем. Ориентацията към конкретна лингводидактологична резултативност включва отчитането на интерактивността, креативността и иновативността в образователния процес чрез прилагане в разумна степен на класическото българско просветно наследство в съчетание с потенциала на изкуствения интелект при структуриране и персонализация на учебното съдържание по съответния чужд език и култура. Важен аспект пред адаптирането към вътрешно или външно алгоритмизиращите се процеси в съвременното образование е мотивираната отвореност към появата на нови професионални области с различно по степен лингводидактологично приложение и изграждането на съответна професионална пригодност. Сериозно предизвикателство пред езиковото обучение е успешното му интегриране в развитието на резултативно приобщаващо образование и насърчаване на ученето през целия живот.

Актуалните усилия на съвременната лингводидактология в съчетание с иновативния потенциал на изкуствения интелект са решаващи за постигане на новите образователни цели. Списание „Чуждоезиково обучение“ е отворено за обсъждане на креативни предложения и иновативни решения, както и за споделяне и обмяна на положителен опит и работещи практики.

NOTES

1. Терминът е създаден като название на изследователско направление през 1956 г. от Джон МакКарти (John McCarthy 1927 – 2011), но съвременните проучвания отчитат също така съдействието на учени като Марвин Лий Мински (Marvin Lee Minsky 1927 – 2016), Натаниел Рочестер и Клод Шенон (Claude Shannon 1916 – 2001) и др. (Marquis, Papini & Prade. 2020; Kaplan 2022).

ЛИТЕРАТУРА

- ВЕСЕЛИНОВ, Д., 2019. Изследователски аспекти на съвременната лингводидактология. *Чуждоезиково обучение*, vol. 46, no. 1, с. 7–8. ISSN 0205–1834 (Print), 1314–8508 (Online).

REFERENCES

- KAPLAN, A., 2022. *Artificial Intelligence, Business, and Civilization: Our Fate Made in Machines*. Routledge.
- MARQUIS, P., PAPINI, O., PRADE, H. (eds), 2020. *A Guided Tour of Artificial Intelligence Research. Volume III: Interfaces and Applications of Artificial Intelligence* Springer. ISBN 978-3-030-06169-2.
- VESSELINOV, D., 2019. Izsledovatelski aspekti na savremennata lingvodidaktologia. *Chuzhdoezikovo obuchenie*, vol. 46, no. 1, pp. 7–8. ISSN 0205–1834 (Print), 1314–8508 (Online). [In Bulgarian]

LINGUODIDACTOLOGY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE

✉ **Prof. Dimitar Vesselinov, Dsc.**
Sofia University “St. Kliment Ohridski”
Faculty of Classical and Modern Philology
E-mail: dvdimitrov@uni-sofia.bg